

**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT**

Kunnskapsministeren

7/12. 15

KOPI

Stortinget
Karl Johans gate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

15/5299-

07.12.2015

Vedrørende statstilskudd til høyskolene NITH, Westerdals og NISS

Jeg viser til brev 1. desember 2015 og mine tidligere svar til Kontroll- og konstitusjonskomiteen 10. og 23. november 2015.

1.

Private høyskoler, ev. deres eiere, fastsetter selv hvordan virksomheten organiseres, forutsatt at kravene i universitets- og høyskoleloven kap. 8 er fulgt. Departementet skal ikke godkjenne organisatoriske endringer, men alle endringer i bl.a. selskapsform og eierskap skal rapporteres til departementet omgående. Dette kravet er tatt inn i det årlige tilskuddsbrevet til private høyskoler.

Anthon B. Nilsen utdanning AS (ABNU) og de aktuelle høyskolene orienterte i møter 20. november og 11. desember 2013 om arbeidet med å samle utdanning som var akkreditert på høyskolenivå, til én organisasjon. På bakgrunn av de opplysningene som ble presentert, fant departementet ikke grunnlag for å slå fast at transaksjonene ABNU planla ville være i strid med regelverket. Departementet gjorde det klart at dersom ABNU ønsket departementets vurdering av transaksjonene, måtte det tas opp skriftlig. Det ble ikke gjort.

Departementet mottok brev fra ABNU 27. januar 2014 med orientering om at aksjene i Westerdals og NISS er overdratt til NITH og at det planlegges å vedta og gjennomføre fusjon av selskapene i løpet av første halvår 2014. Heller ikke på bakgrunn av disse opplysningene fant departementet grunnlag til å slå fast at transaksjonene ville være i strid med regelverket. Departementet følger derfor opp transaksjonene og fusjonen mellom NITH, Westerdals og NISS som del av den normale prosedyren, basert på etterfølgende analyse og kontroll av rapportering.

Godkjent årsrapport for Westerdals – Oslo School of Arts, Communication and Technology AS (Westerdals Oslo ACT) for 2014, med omtale av den gjennomførte fusjonen, ble mottatt av departementet i juli 2015. Departementet stilte i lys av denne flere spørsmål høsten 2015. På bakgrunn av den orientering departementet tidligere hadde mottatt fra høyskolen ser jeg at departementet på et tidligere tidspunkt kunne ha stilt spørsmål om transaksjonene og måten fusjonen ble gjennomført på.

2.

Departementet sendte brev til advokatfirmaet Thommesen 2. desember 2015 med departementets vurdering av transaksjonene og reverseringen av de økonomiske konsekvensene. Brevet følger vedlagt.

Departementet har kommet til at effekten av transaksjonene er at Anthon B. Nilsen skole drift AS og ABNU (samlet omtalt som ABNU) har tatt ut midler fra Westerdals Oslo ACT og bragt disse over i ABNU i strid med universitets- og høyskoleloven § 7-1 annet ledd.

Departementet legger til grunn at aksjer i en privat høyskole som mottar tilskudd, kan selges uten at salget i seg selv automatisk er i strid med § 7-1 annet ledd. Et slikt salg åpner ikke for at eier kan ta ut midler fra høyskolen i strid med universitets- og høyskoleloven. En høyskole vil også etter et salg være omfattet av begrensningene i § 7-1 annet ledd.

Imidlertid mener departementet at salget av aksjene i Westerdals og NISS og fusjonen må ses i sammenheng. Transaksjonene har to effekter. Den første er at tre høyskoler som mottar statstilskudd, samles i ett selskap. Departementet har isolert sett ingen innvendinger til dette. Den andre er at ABNU tar ut midler fra det fusjonerte selskapet. Departementet mener at transaksjonene samlet sett tilførte ABNU kapital som var bygget opp gjennom statstilskudd og studentenes egenbetaling til høyskolene. Departementet legger til grunn at et slikt kapitaluttak rammes av ordlyden "kan ikke gi økonomisk utbytte eller på annen måte overføre overskudd til eier", jf. § 7-1 annet ledd. Videre legger departementet til grunn at kapitaluttaket strider mot bestemmelsens formål, som er å sikre at statlige driftstilskudd og egenbetaling fra studentene kommer studentene til gode.

Egenkapitalen i et selskap består dels av innskutt kapital, dels av opptjent kapital. Den innskutte kapitalen er tilført selskapet fra eierne, mens den opptjente kapitalen er summen av tidligere års overskudd. Departementet legger til grunn at ordlyden i universitets- og høyskoleloven § 7-1 annet ledd setter begrensninger på uttak av den kapitalen som er opptjent, og at dette også er i tråd med formålet om at statlige driftstilskudd og egenbetaling skal komme studentene til gode.

Departementet legger derfor til grunn at kapital som er innskutt av eier, vil kunne tas ut uten at dette er i strid med universitets- og høyskoleloven § 7-1 annet ledd. Derimot vil en overføring av opptjent kapital eller verdien av forventet fremtidig overskudd være i strid med bestemmelsen. Departementet legger følgelig til grunn at det i utgangspunktet er differansen mellom kapitaluttaket på 105 mill. kroner og innskutt kapital i Westerdals, NISS og NITH som er omfattet av begrensningen i universitets- og høyskoleloven.

ABNU har kommet til at de økonomiske virkningene av salget av Westerdals og NISS skal reverseres gjennom kapitalforhøyelse. Departementet forutsetter at reversering ikke innebærer at kapital som er tatt ut i strid med § 7-1 annet ledd, skytes inn som kapital som senere kan tas ut under henvisning til at dette er innskutt kapital, jf. over. Departementet har derfor bedt om en redegjørelse for hvordan kapitalforhøyelsen gjennomføres, og hvordan det er sikret at de samme midlene ikke på et senere tidspunkt kan tas ut av selskapet under henvisning til at dette er innskutt kapital.

Jeg vil vurdere behovet for ytterligere oppfølging overfor Westerdals Oslo ACT etter å ha mottatt denne redegjørelsen.

Departementet arbeider også med oppfølgingen av rapporten *Private høyskoler og fagskoler i samfunnets tjeneste*, som ble levert av en ekspertgruppe som departementet oppnevnte i 2013. Ekspertgruppen foreslår tydeligere økonomisk regulering og endringer i tilsynet med private høyskoler og fagskoler. Rapporten har vært på offentlig høring med frist sommeren 2015. Departementet tar sikte på at forslag til endringer i regelverket kan sendes på høring våren 2016 og at et forslag kan fremmes for Stortinget innen utgangen av 2016.

Med hilsen

Torbjørn Røe Isaksen

Vedlegg

**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT**

Advokatfirmaet Thommessen AS
Postboks 1484 Vika
0116 OSLO

Deres ref	Var ref	Dato
	15/5219-	02.12.2015

Transaksjoner ved etablering av Westerdals – Oslo School of Arts, Communication and Technology AS (WOACT)

Vi viser til brev 19. november 2015 og øvrig korrespondanse. I dette brevet vurderer departementet transaksjonene og reverseringen av de økonomiske konsekvensene av disse i relasjon til universitets- og høyskoleloven § 7-1 annet ledd.

Bakgrunn

Det har over tid har vært skriftlig og muntlig kommunikasjon mellom Anthon B. Nilsen utdanning AS (ABNU) og departementet, der ABNU har orientert om arbeidet med å utvikle virksomhet som har vært godkjent og fått statsstøtte som fagskoleutdanning og voksenopplæring til å bli akkreditert som høyere utdanning. De budsjettmessige konsekvensene av dette har vært forelagt Stortinget i de ordinære budsjettprosessene. ABNU har også orientert departementet om målet om å skape større og mer solide fagmiljøer. Dette er i tråd med målsettinger og tiltak som beskrives for statlige universiteter og høyskoler i Meld. St. 18 (2014-2015). I meldingen vises det til at noen av de problemene og utfordringene som beskrives, også gjelder for en del av de private høyskolene. Departementet mener derfor det er naturlig at det er strukturdiskusjoner og –endringer også i den private delen av universitets- og høyskolesektoren, og ser positivt på dette.

Anthon B. Nilsen skole drift AS (ABN skole drift) solgte i desember 2013 samtlige aksjer i Westerdals høyskole AS (Westerdals) og NISS høyskole AS (NISS) til Norges informasjonsteknologiske høyskole AS (NITH) for til sammen 105 mill. kroner. Kjøpesummen ble gjort opp med en kontantandel på 20 mill. kroner og ved etableringen av et ansvarlig lån på 85 mill. kroner fra ABN skole drift til NITH. Kjøpet av aksjene, og målet om å fusjonere selskapene, er omtalt i høyskolenes årsrapportering, mottatt av departementet i juli 2014. Salget og lånet er omtalt i ABN skole drifts årsregnskap for 2013, også mottatt av

Postadresse
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo
postmottak@kd.dep.no

Kontoradresse
Kirkeg. 18
<http://www.kd.dep.no/>

Telefon*
22 24 90 90*
Org no.
872 417 842

Universitets- og
høyskoleavdelingen

Saksbehandler
Erling H. Dietrichson
22 24 75 53

departementet i juli 2014. Transaksjonene er også omtalt i den foreløpige rapporteringen til departementet, mottatt innen hhv. 15 februar 2014 og 15. februar 2015.

Fusjonen mellom NITH, Westerdals og NISS og navneendringen til Westerdals – Oslo School of Arts, Communication and Technology AS (WOACT) skjedde 2. juli 2014, og er omtalt i årsrapporteringen til WOACT og ABN skoledrift for 2014, mottatt av departementet i juli 2015.

I møter 20. november og 11. desember 2013 orienterte høyskolene og ABNU om arbeidet med å samle utdanning som var akkreditert på høyskolenivå i én organisasjon. I møtet 11. desember 2013 orienterte ABNU om at fusjonen var planlagt som en konsernintern transaksjon som utløser regnskapsmessig gevinst. Videre orienterte ABNU om at selskapet la til grunn at dette kan gjennomføres i tråd med universitets- og høyskolelovens forbud mot utdeling av utbytte og overføring av overskudd til eier eller dens nærstående, jf. § 7-1 annet ledd. KD oppfattet det slik at fusjonen var planlagt som en mor-datter-fusjon fordi det ikke forelå andre reelle alternativer. På bakgrunn av de opplysninger som ble presentert, fant departementet ikke grunnlag for å slå fast at transaksjonene ABNU planla ville være i strid med regelverket.

Departementet skal ikke godkjenne organisatoriske endringer, men alle endringer i bl.a. selskapsform og eierskap skal rapporteres til departementet omgående, jf. tilskuddsbrevet til private høyskoler som mottar statstilskudd. Departementet tok derfor opplysningene til orientering, og viste likevel til at dersom ABNU ønsket spørsmål avklart, måtte det tas opp skriftlig. Departementet mottok ikke slike spørsmål, men i brev fra ABNU 27. januar 2014 orienterer selskapet om at aksjene i Westerdals og NISS er overdratt til NITH og at det planlegges å vedta og gjennomføre fusjon av selskapene i løpet av første halvår 2014.

Departementets oppfølging av tilskudd til private høyskoler er basert på etterfølgende analyse og kontroll av skriftlig rapportering. Vi ser at departementet kunne ha stilt flere spørsmål om fusjonen tidligere, men departementet har fulgt vanlig praksis for oppfølging. Departementets oppfølging av de private høyskolene skjer i utgangspunktet samlet og i etterkant av at godkjent årsrapport foreligger. Godkjent årsrapport for Westerdals for 2014 ble mottatt i juli 2015. Departementet stilte derfor flere spørsmål høsten 2015.

Departementets vurdering

Departementet har vurdert redegjørelsen for transaksjonene, jf. brev fra Advokatfirmaet Thommessen AS (Thommessen) 19. november 2015. Departementet har kommet til at effekten av transaksjonene er at ABN skoledrift og ABNU (samlet omtalt som ABNU) har tatt ut midler fra WOACT og bragt disse over i ABNU i strid med universitets- og høyskoleloven § 7-1 annet ledd.

Departementet legger til grunn at aksjer i en privat høyskole som mottar tilskudd, kan selges uten at salget i seg selv automatisk er i strid med § 7-1 annet ledd. Et slikt salg åpner ikke for at eier kan ta ut midler fra høyskolen i strid med universitets- og høyskoleloven. En høyskole vil også etter et salg være omfattet av begrensningene i § 7-1 annet ledd.

Imidlertid mener departementet at salget av aksjene i Westerdals og NISS og fusjonen må ses i sammenheng. Transaksjonene har to effekter. Den første er at tre høyskoler som mottar statstilskudd, samles i ett selskap. Departementet har isolert sett ingen innvendinger til dette. Den andre er at ABNU tar ut midler fra det fusjonerte selskapet. Thommessen skriver at:

"ABNU ønsket en modell som sikret en del av de verdiene som var bygget opp i NISSH og WH før man foretok sammenslåingen. [...] Motivet var ikke å "tappe" høyskolene for midler i strid med høyskoleloven § 7-1 (2). Mотивet var å sikre *en del* av verdiutviklingen, på samme måte som om høyskolene ble solgt til eksterne parter".

Departementet mener at dette tilsier at transaksjonene samlet sett tilførte ABNU kapital som var bygget opp gjennom statstilskudd og studentenes egenbetaling til høyskolene. Departementet legger til grunn at et slikt kapitaluttak rammes av ordlyden "kan ikke gi økonomisk utbytte eller på annen måte overføre overskudd til eier", jf. § 7-1 annet ledd. Videre legger departementet til grunn at kapitaluttaket strider mot bestemmelsens formål, som er å sikre at statlige driftstilskudd og egenbetaling fra studentene kommer studentene til gode.

Egenkapitalen i et selskap består dels av innskutt kapital, dels av opptjent kapital. Den innskutte kapitalen er tilført selskapet fra eierne, mens den opptjente kapitalen er summen av tidligere års overskudd. Departementet legger til grunn at ordlyden i universitets- og høyskoleloven § 7-1 annet ledd setter begrensninger på uttak av den kapitalen som er opptjent, og at dette også er i tråd med formålet om at statlige driftstilskudd og egenbetaling skal komme studentene til gode.

Departementet legger derfor til grunn at kapital som er innskutt av eier, vil kunne tas ut uten at dette er i strid med universitets- og høyskoleloven § 7-1 annet ledd. Derimot vil en overføring av opptjent kapital eller verdien av forventet fremtidig overskudd være i strid med bestemmelsen. Departementet legger følgelig til grunn at det i utgangspunktet er differansen mellom kapitaluttaket på 105 mill. kroner og innskutt kapital i Westerdals, NISS og NITH som er omfattet av begrensningen i universitets- og høyskoleloven.

Departementet er opptatt av at statlige driftstilskudd og egenbetaling skal komme studentene til gode. I brev fra Thommessen 11. november 2015 vises det til at ABNU har kommet til at de økonomiske virkningene av salget av Westerdals og NISS skal reverseres gjennom kapitalforhøyelse. Departementet forutsetter at reversering ikke innebærer at kapital som er tatt ut i strid med § 7-1 annet ledd, skytes inn som kapital som senere kan tas ut under henvisning til at dette er innskutt kapital, jf. over.

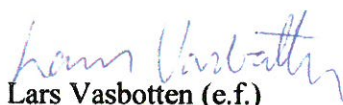
Oppsummering

Departementet legger til grunn at at det er tatt ut midler fra WOACT som er brakt over til morselskap i strid med universitets- og høyskoleloven § 7-1 annet ledd.

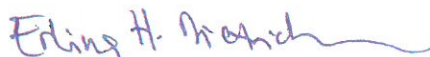
Departementet forutsetter at reversering av de økonomiske konsekvensene av transaksjonene ikke innebærer at kapital som er tatt ut i strid med § 7-1 annet ledd, skytes inn som kapital som senere hentes ut under henvisning til at dette er innskutt kapital.

Departementet ber på bakgrunn av dette om en redegjørelse for hvordan kapitalforhøyelsen gjennomføres, og hvordan det er sikret at de samme midlene ikke på et senere tidspunkt kan tas ut av selskapet under henvisning til at dette er innskutt kapital.

Med hilsen

Lars Vasbotten (e.f.)
avdelingsdirektør

Erling H. Dietrichson
seniorrådgiver

Kopi til:
Riksrevisjonen